

Date 22 FEB 2026

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक
M0226

A

20857

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(In figures as in Admit Card)

1. (Signature)

(Name)

2. (Signature)

(Name)

Seat No.

(In words)

FEB - 26

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

[Maximum Marks : 100]

Time Allowed : 1½ Hours (90 Minutes)]

Number of Pages in this Booklet : 48

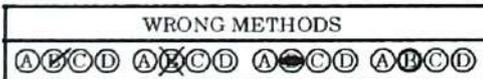
Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 100 objective type questions. Each question will carry one mark. All questions will be compulsory.
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (B) is the correct response.

Following wrong methods should not be used as they are not recognised by scanning machine in digitized assessment. Candidate using such method will be responsible for their loss.

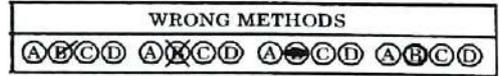
- Your responses to the items are to be indicated in the OMR Sheet given inside the Booklet only. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- 33% or 1/3 mark will be deducted for each wrong answer.
- If there is any problem or discrepancy in the Marathi version of question paper, the English version should be considered vice versa.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

- परीक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठवरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 100 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण आहे. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्यांला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठवर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटांतच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही. तसेच वेळी वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उतरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ करावा.
उदा. : जर (B) हे योग्य उत्तर असेल तर.

खालील चुकीच्या पद्धती वापरू नये, कारण डिजिटाइज्ड (Digitized) मूल्यांकनात स्कॅनिंग मशीन त्यांना ओळखत नाही. त्या पद्धती वापरून नुकसान झाल्यास त्यास विद्यार्थ्यांचे जबाबदार असतील.

- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उतरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उतरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणाव्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खुण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमागाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- प्रत्येक चुकीच्या उत्तरासाठी 33% किंवा 1/3 गुण वजा/कमी करण्यात येतील.
- प्रश्नपत्रिकेच्या मराठी आवृत्तीमधे कोणतीही अडचण/तफावत आढळल्यास इंग्रजी आवृत्ती ग्राह्य धरावी व त्याऊलट ही तसेच करावे.

1. Which of the following countries is the first foreign nation to acquire the BrahMos Missile Weapon System from India ?

- (A) Armenia
- (B) Philippines
- (C) Cambodia
- (D) Israel

2. Which of the following states hosts three common species of Indian crocodiles, i.e., Gharial, Mugger and *Crocodylus porosus* ?

- (A) Andhra Pradesh
- (B) Odisha
- (C) West Bengal
- (D) Tamil Nadu

1. भारताकडून ब्रह्मोस क्षेपणास्त्र प्रणाली (BrahMos Missile Weapon System)

घेणारा पहिला देश कोणता आहे ?

- (A) आर्मेनिया
- (B) फिलिपिन्स
- (C) कंबोडिया
- (D) इस्रायल

2. खालीलपैकी कोणत्या राज्यात भारतीय मगरांच्या तीन सामान्य प्रजाती म्हणजेच गारियाल (Gharial), मगर (Mugger) आणि खान्या पाण्यातील मगर (*Crocodylus porosus*) आढळतात ?

- (A) आंध्र प्रदेश
- (B) ओडिशा
- (C) पश्चिम बंगाल
- (D) तमिळनाडू

3. Which of the following statements is incorrect about the Musi River ?
- (A) It is a right bank tributary of the Krishna River
- (B) The city of Hyderabad is situated on the banks of the Musi River
- (C) It originates from the Vikarabad district of Telangana
- (D) It flows into the Krishna River at Vadapally
4. The first 'Jan Aushadhi Kendra' outside India has been established in which of the following countries ?
- (A) United Arab Emirates
- (B) Uzbekistan
- (C) Mauritius
- (D) Fiji
5. Dugong Reserve is situated in which of the following states ?
- (A) Tamil Nadu
- (B) Manipur
- (C) Kerala
- (D) Arunachal Pradesh

3. मुसी नदीबद्दल खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?
- (A) ती कृष्णा नदीची उजव्या किनाऱ्याची उपनदी आहे
- (B) हैदराबाद शहर मुसी नदीच्या काठी वसलेले आहे
- (C) तिचा उगम तेलंगणातील विकाराबाद जिल्ह्यातून होतो
- (D) ती वाडापल्ली येथे कृष्णा नदीला मिळते
4. भारताबाहेरील पहिले 'जन औषधी केंद्र' खालीलपैकी कोणत्या देशात स्थापन करण्यात आले आहे ?
- (A) संयुक्त अरब अमिरात
- (B) उझबेकिस्तान
- (C) मॉरिशस
- (D) फिजी
5. डुगोंग अभयारण्य खालीलपैकी कोणत्या राज्यात आहे ?
- (A) तमिळनाडू
- (B) मणिपुर
- (C) केरळ
- (D) अरुणाचल प्रदेश

6. The World Mental Health Day is observed on :

- (A) 10th September
- (B) 10th October
- (C) 10th November
- (D) 10th March

7. Consider the following statements about 'Coral Triangle'.

- (1) It is located in the Southeast Pacific region of the world.
- (2) It is home to 75 percent world's coral species.
- (3) It is also called the Amazon of the Seas.

Which of the statements above is/ are correct ?

- (A) (1) only
- (B) (1) and (2) only
- (C) (2) and (3) only
- (D) (1), (2) and (3)

8. Caprivi Strip the Pan Handle of Namibia shares boundary with which of the following countries ?

- (1) Angola (2) South Africa
- (3) Botswana (4) Zambia

Options :

- (A) (1) and (2)
- (B) (1), (3) and (4)
- (C) (2) and (4)
- (D) None of these

6. जागतिक मानसिक आरोग्य दिन कधी साजरा केला जातो ?

- (A) 10 सप्टेंबर
- (B) 10 ऑक्टोबर
- (C) 10 नोव्हेंबर
- (D) 10 मार्च

7. "कोरल ट्रॅंगल" (Coral Triangle) बदल खालील विधानांचा विचार करा :

- (1) हा जगातील दक्षिण-पूर्ण पॅसिफिक प्रदेशात स्थित आहे.
- (2) हा जगातील 75 टक्का प्रवाळ (Coral) प्रजातीचा घर आहे.
- (3) याला 'समुद्रातील अॅमझॉन' असही म्हणतात. वरीलपैकी कोणता विधान/विधाने बरोबर होते ?

- (A) केवळ (1)
- (B) केवळ (1) आणि (2)
- (C) केवळ (2) आणि (3)
- (D) (1), (2) आणि (3)

8. नामिबियाचा पॅन हँडल म्हणजे कॅप्रिवी स्ट्रिप खालीलपैकी कोणत्या देशांशी सीमा सामायिक करते ?

- (1) अँगोला (2) दक्षिण आफ्रिका
- (3) बोत्स्वाना (4) झांबिया

पर्याय :

- (A) (1) आणि (2)
- (B) (1), (3) आणि (4)
- (C) (2) आणि (4)
- (D) यापैकी कोणताही नाही

9. The futuristic city of NEOM is currently under development in which country ?

- (A) United Arab Emirates
- (B) Saudi Arabia
- (C) Qatar
- (D) Oman

10. The Sindesar Khurd Silver mine is situated in which of the following states of India ?

- (A) Haryana
- (B) Rajasthan
- (C) Maharashtra
- (D) Madhya Pradesh

11. By which Charter Act the political power and commercial monopoly of the company were extended for a period of twenty years ?

- (A) The Charter Act, 1793
- (B) The Charter Act, 1813
- (C) The Charter Act, 1833
- (D) The Charter Act, 1853

9. भविष्यातील अत्याधुनिक शहर 'निओम' सध्या कोणत्या देशात विकासाधीन आहे ?

- (A) संयुक्त अरब अमिरात
- (B) सौदी अरेबिया
- (C) कतार
- (D) ओमान

10. सिंदेसर खुर्द चांदीची खाण भारताच्या खालीलपैकी कोणत्या राज्यात आहे ?

- (A) हरियाणा
- (B) राजस्थान
- (C) महाराष्ट्र
- (D) मध्य प्रदेश

11. कोणत्या चार्टर कायद्याद्वारे कंपनीचे राजकीय अधिकार आणि व्यापारी मक्तेदारी वीस वर्षांच्या कालावधीसाठी वाढविण्यात आली ?

- (A) चार्टर कायदा, 1793
- (B) चार्टर कायदा, 1813
- (C) चार्टर कायदा, 1833
- (D) चार्टर कायदा, 1853

12. Match the different Adivasi revolts according to its period :

Adivasi Revolt

- (1) Santhal
- (2) Kol
- (3) Munda
- (4) Rampa

Period

- (i) 1820-1837
- (ii) 1895-1901
- (iii) 1879
- (iv) 1855

Options :

- (1) (2) (3) (4)
- (A) (iv) (i) (ii) (iii)
- (B) (iv) (iii) (i) (ii)
- (C) (iii) (ii) (iv) (i)
- (D) (iv) (ii) (i) (iii)

13. Who argued that, "mere political swaraj would mean 'English rule without the English Men' ?

- (A) B.G. Tilak
- (B) M.G. Ranade
- (C) Mahatma Gandhi
- (D) V.D. Savarkar

12. वसाहतिक काळातील वेगवेगळे आदिवासी उठाव त्यांच्या काळानुसार जुळवा :

आदिवासी उठाव

- (1) संधाळांचा
- (2) कोलांचा
- (3) मुडांचा
- (4) राम्पांचा

कालखंड

- (i) 1820-1837
- (ii) 1895-1901
- (iii) 1879
- (iv) 1855

पर्याय :

- (1) (2) (3) (4)
- (A) (iv) (i) (ii) (iii)
- (B) (iv) (iii) (i) (ii)
- (C) (iii) (ii) (iv) (i)
- (D) (iv) (ii) (i) (iii)

13. "केवळ राजकीय स्वराज्य म्हणजे 'इंग्रजांशिवायची इंग्रजी राजवट' असेल", हा युक्तिवाद कोणी केला होता ?

- (A) बी.जी. टिळक
- (B) एम.जी. रानडे
- (C) महात्मा गांधी
- (D) व्ही.डी. सावरकर

14. What was the 'Kudi Arasu' ?
(A) Society (B) Movement
(C) Play (D) Journal
15. In March 1885, it was decided that a conference of the Indian National Congress (initially called the Indian National Union) would be convened at Poona. Why was Poona deprived of the opportunity to host the first session of the Indian National Congress ?
(A) Poona Sarvajanic Sabha denied to make necessary arrangements for the conference
(B) Poona Sarvajanic Sabha denied to provide necessary funds
(C) Outbreak of Cholera in Poona
(D) Many leaders of the Congress opposed holding the first session at Poona
16. Who founded the Independent Labor Party and when was it founded ?
(A) K.V. Chitre in 1936
(B) Dr. B.R. Ambedkar in 1936
(C) Dr. B.R. Ambedkar in 1937
(D) Dr. B.R. Ambedkar in 1942

14. 'कुडी आरसू' काय होते ?
(A) संस्था (B) चळवळ
(C) नाटक (D) नियतकालिक/जर्नल
15. मार्च 1885 मध्ये भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसची (प्रारंभी 'इंडियन नॅशनल युनियन') परिषद पुण्यात भरविण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. तरीही भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसचे पहिले अधिवेशन पुण्यात होऊ शकले नाही. त्याचे कारण काय होते ?
(A) पुणे सार्वजनिक सभेने परिषदेच्या आयोजनाची जबाबदारी घेण्यास नकार दिला
(B) पुणे सार्वजनिक सभेने परिषदेसाठी लागणारा आवश्यक तो खर्च पुरविण्यास नकार दिला
(C) त्या दरम्यान पुण्यात कॉलन्याची साथ पसरल्यामुळे
(D) काँग्रेसमधील अनेक नेत्यांनी पुण्यात पहिले अधिवेशन घेण्यास विरोध केला होता
16. 'स्वतंत्र मजूर पक्षा'ची स्थापना कोणी आणि कधी केली ?
(A) के.व्ही. चित्रे 1936
(B) डॉ. बी.आर. आंबेडकर 1936
(C) डॉ. बी.आर. आंबेडकर 1937
(D) डॉ. बी.आर. आंबेडकर 1942

17. Who wrote the book "Jatibhed Viveksar" ?

- (A) Mahatma Phule
- (B) Mukundrao Patil
- (C) Dadoba Pandurang Tarkhadkar
- (D) Tukaram Tatya Padval

18. Who formed the Bombay 'Millhand's Association', the first labour welfare organization ?

- (A) Narayan Meghaji Lokhande
- (B) Mahatma Phule
- (C) Krishnarao Bhalekar
- (D) Gopal Ganesh Agarkar

19. During the reign of which king did the Chinese traveler Fa-Hien visit India ?

- (A) Skandagupta
- (B) Samudragupta
- (C) Kumaragupta
- (D) Chandragupta-II

17. 'जातीभेद विवेकसार' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

- (A) महात्मा फुले
- (B) मुकुंदराव पाटील
- (C) दादोबा पांडुरंग तर्खडकर
- (D) तुकाराम तात्या पडवळ

18. 'बॉम्बे मिलहंड्स असोसिएशन' ही पहिली वेल्फेअर ऑर्गनायझेशन कोणी स्थापना केली ?

- (A) नारायण मेघाजी लोखंडे
- (B) महात्मा फुले
- (C) कृष्णराव भालेकर
- (D) गोपाळ गणेश आगरकर

19. चीनी यात्री फाईयान हा भारतात कोणत्या राजाच्या कालखंडात आला होता ?

- (A) स्कंदगुप्त
- (B) समुद्रगुप्त
- (C) कुमारगुप्त
- (D) चंद्रगुप्त-II

20. Consider the following statements :

- (1) The height of the troposphere is greater at the equator and less at the poles.
- (2) Due to the higher temperature at the equator, the air there becomes comparatively warmer and reaches a greater height in the troposphere.

Now tell us :

- (A) Both statements are correct and (2) is the correct explanation of (1).
- (B) Both statements are correct, but (2) is not the correct explanation of (1).
- (C) Statement (1) is correct, but statement (2) is incorrect
- (D) Statement (2) is correct, but statement (1) is incorrect

21. Which of the following trenches are located in the Pacific Ocean ?

- (1) Aleutian
- (2) Tonga
- (3) Kuril
- (4) Kermadec

Options :

- (A) (1), (2)
- (B) (1), (2), (3)
- (C) (1), (2), (4)
- (D) (1), (2), (3), (4)

20. खालील विधानांचा विचार करा :

- (1) तपांबराची उंची विषुववृत्तावर जास्त आहे तर ध्रुवावर ती कमी आहे.
- (2) विषुववृत्तावरील जास्त तापमानामुळे तेथील हवा तुलनेत जास्त उष्ण होवून तपाम्बरात अधिक उंची पर्यंत पाहोचते.

आता सांगा की,

- (A) दोन्ही विधाने योग्य असून (2) हे विधान (1) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही विधाने योग्य असून (2) हे विधान (1) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (1) विधान योग्य तर (2) विधान अयोग्य आहे
- (D) (2) विधान योग्य तर (1) विधान अयोग्य आहे

21. खालीलपैकी कोणत्या गर्ता या प्रशांत महासागरातील आहेत ?

- (1) अलुशियन
- (2) टोंगा
- (3) कुरिल
- (4) कर्माडेक

पर्याय :

- (A) (1), (2)
- (B) (1), (2), (3)
- (C) (1), (2), (4)
- (D) (1), (2), (3), (4)

22. Which of the following is correct statement ?

- (1) The Maharashtra State Minorities Commission Act was passed in 2004.
- (2) The National Commission for Minorities Act was passed in 1992.

Options :

- (A) Both the statements are correct
 - (B) Only (1) correct
 - (C) Only (2) correct
 - (D) Both statements are incorrect
23. Which of the following is correct statement regarding Maharashtra State Election Commission ?

- (1) The State Election Commission Maharashtra was established on 26th April, 1994.
- (2) Till date no woman is appointed as Maharashtra Election Commissioner.
- (3) Total five State Political Parties are registered with the Maharashtra Election Commission as on 07/11/2025.

Options :

- (A) Only (1)
- (B) (1) and (2)
- (C) (1) and (3)
- (D) Above all

22. खालील विधाने विचारात घेऊन योग्य विधान/विधाने निवडा :

- (1) महाराष्ट्र राज्य अल्पसंख्याक आयोग कायदा, 2004 मध्ये मंजूर झाला.
- (2) राष्ट्रीय अल्पसंख्याक आयोग कायदा 1992 मध्ये मंजूर झाला.

पर्याय :

- (A) सर्व विधाने बरोबर आहेत
- (B) फक्त (1) बरोबर
- (C) फक्त (2) बरोबर
- (D) दोन्ही विधाने चुकीची आहेत

23. महाराष्ट्र राज्य निवडणूक आयोगाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- (1) महाराष्ट्र राज्य निवडणूक आयोगाची स्थापना 26 एप्रिल 1994 रोजी झाली.
- (2) महाराष्ट्र निवडणूक आयुक्त म्हणून अद्याप कोणत्याही महिलेची नियुक्ती झालेली नाही.
- (3) 07/11/2025 पर्यंत महाराष्ट्र निवडणूक आयोगाकडे एकूण पाच राज्य राजकीय पक्षांची नोंदणी झाली आहे.

पर्याय :

- (A) (1) फक्त
- (B) (1) आणि (2)
- (C) (1) आणि (3)
- (D) वरीलपैकी सर्व

24. Which of the following provides for the establishment of an Inter-State Council for smooth transition of business between the Union and States and resolution of disputes ?

- (A) Article 248
- (B) Article 253
- (C) Article 263
- (D) Article 280

25. Select the correct statement/ statements considering the following statements :

- (1) The Maharashtra Assembly has passed an Ordinance reserving 27% local body seats for Other Backward Classes (OBCs)
- (2) The Ordinance was passed on September 18, 2023, and will come into effect immediately.

Options :

- (A) All the statements are correct
- (B) Only (1) correct
- (C) Only (2) correct
- (D) Both statements are incorrect

24. खालीलपैकी कोणते केंद्र आणि राज्यांमधील व्यवसायाचे सुरळीत संक्रमण आणि विवादांचे निराकरण करण्यासाठी आंतर-राज्य परिषदेच्या स्थापनेची तरतूद करते ?

- (A) अनुच्छेद 248
- (B) अनुच्छेद 253
- (C) अनुच्छेद 263
- (D) अनुच्छेद 280

25. खालील विधाने विचारात घेऊन योग्य विधान निवडा :

- (1) इतर मागासवर्गीयांसाठी (ओबीसी) स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या 27% जागा राखीव ठेवणारे अध्यादेश महाराष्ट्र विधानसभेने मंजूर केले.
- (2) हा अध्यादेश 18 सप्टेंबर 2023 रोजी मंजूर करण्यात आला होता आणि तो लगेच लागू होईल.

पर्याय :

- (A) सर्व विधाने बरोबर आहेत
- (B) फक्त (1) बरोबर
- (C) फक्त (2) बरोबर
- (D) दोन्ही विधाने चुकीची आहेत

M0226—A

26. Who is responsible for arranging for the Finance Commission's recommendations to be tabled before both Houses of Parliament ?

- (A) President of India
- (B) Speaker of Lok Sabha
- (C) Prime Minister of India
- (D) Finance Minister of India

27. Select the correct option in the case of Cantonment Board :

- (A) Constituted as per the provisions made under the Cantonment Boards Act, 2008 passed by the Central Government
- (B) The affairs of this Board are directly controlled by the Ministry of Defense of the Central and State Governments
- (C) As of 2019, there are a total of 64 Cantonment Board in the country
- (D) Classified into 4 categories based on urban population

26. वित्त आयोगाच्या शिफारशी संसदेच्या दोन्ही सभागृहांपुढे मांडण्याची व्यवस्था करण्यासाठी कोण जबाबदार आहे ?

- (A) भारताचे राष्ट्रपती
- (B) लोकसभा अध्यक्ष
- (C) भारताचे पंतप्रधान
- (D) भारताचे अर्थमंत्री

27. कटक/छावणी मंडळाच्या बाबतीत योग्य पर्याय निवडा :

- (A) केंद्र सरकारने पारित केलेल्या छावणी मंडळ अधिनियम, 2008 च्या अंतर्गत केलेल्या तरतुदीनुसार घटित केले आहे
- (B) या मंडळाच्या कारभारावर थेट केंद्र व राज्य सरकारच्या संरक्षण मंत्रालयाचे नियंत्रण असते
- (C) 2019 पर्यंत, देशात एकूण 64 छावणी मंडळ आहेत
- (D) शहरी लोकसंख्येच्या आधारे 4 श्रेणींमध्ये वर्गवारी करण्यात आली आहे

28. According to the National Human Rights Commission Act 1993 who can be the Chairman of the Commission ?

- (A) Any retired Judge of the Supreme Court
- (B) Any Judge serving in a High Court
- (C) Any retired Chief Justice of India
- (D) (A) and (C) both

29. Who among the following is the Custodian of Indian Constitution ?

- (A) President of India
- (B) Prime Minister of India
- (C) Lok Sabha
- (D) Supreme Court of India

30. Which of the following is an incorrect statement regarding Indian polity ?

- (A) NITI Aayog is a constitutional body
- (B) A person should be at least 60 years of age to be appointed as a judge of the Supreme Court
- (C) Both (A) and (B) are correct
- (D) Both (A) and (B) are incorrect

28. राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोग कायदा 1993 नुसार आयोगाचा अध्यक्ष खालीलपैकी कोण असू शकतो ?

- (A) सर्वोच्च न्यायालयाचे निवृत्त झालेले न्यायाधीश
- (B) उच्च न्यायालयात कार्यरत असलेले कोणतेही न्यायाधीश
- (C) निवृत्त झालेले भारताचे सरन्यायाधीश
- (D) (A) व (C) दोन्ही

29. खालीलपैकी भारतीय राज्यघटनेचा अभिरक्षक (Custodian) कोण आहे ?

- (A) भारताचे राष्ट्रपती
- (B) भारताचे पंतप्रधान
- (C) लोकसभा
- (D) भारताचे सर्वोच्च न्यायालय

30. भारतीय राज्य व्यवस्थेच्या संदर्भात खालीलपैकी अयोग्य विधान कोणते ?

- (A) नीती आयोग ही एक संवैधानिक संस्था आहे
- (B) सर्वोच्च न्यायालयाचा न्यायाधीश म्हणून नियुक्त होण्यासाठी व्यक्तीची वयाची किमान 60 वर्षे पूर्ण झालेली असावी लागतात
- (C) (A) आणि (B) दोन्ही बरोबर आहेत
- (D) (A) आणि (B) दोन्ही चुकीचे आहेत

31. The Pardoning Power of the President is :

- (A) Judicial Power
- (B) Executive Power
- (C) Quasi-Judicial Power
- (D) Concurrent Power

32. Read the following statements regarding Public Accounts Committee :

- (1) This committee was established in 1921 by Act of 1919.
- (2) A minister of any house can become a member of this committee.
- (3) The term of office of the members is five years.

Choose the correct statement/s from the above :

- (A) Only (1)
- (B) (1) and (2)
- (C) (2) and (3)
- (D) Only (2)

31. राष्ट्रपतींचा क्षमा करण्याचा अधिकार हा आहे.

- (A) न्यायिक अधिकार
- (B) कार्यकारी अधिकार
- (C) अर्ध-न्यायिक अधिकार
- (D) समवर्ती अधिकार

32. लोकलेखा समितीबाबत खालील विधाने वाचा :

- (1) ही समिती 1921 मध्ये 1919 च्या कायद्यानुसार स्थापन करण्यात आली.
- (2) कोणत्याही सभागृहाचा मंत्री या समितीचा सदस्य होऊ शकतो.
- (3) सदस्यांचा कार्यकाळ पाच वर्षांचा असतो.

वरीलपैकी योग्य विधान/ने निवडा :

- (A) फक्त (1)
- (B) (1) आणि (2)
- (C) (2) आणि (3)
- (D) फक्त (2)

33. Why are indirect taxes called regressive ?

- (A) They are charged at higher rates than direct tax
- (B) They are charged at the same rate for all income groups
- (C) Both above are correct
- (D) None of the above is correct

34. Technological dualism means :

- (A) Prevalence of different production functions in the industrial sector in underdeveloped countries
- (B) Prevalence of different technologies in agricultural sector in underdeveloped countries
- (C) Prevalence of different production functions in the advanced and traditional sectors in underdeveloped countries
- (D) Prevalence of different production functions in domestic and export sectors of underdeveloped countries

33. अप्रत्यक्ष करांना प्रतिगामी का म्हटले जाते ?

- (A) ते प्रत्यक्ष करांपेक्षा जास्त दराने आकारले जातात
- (B) ते सर्व उत्पन्न गटांसाठी समान दराने आकारले जातात
- (C) वरील दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
- (D) वरीलपैकी कोणतेही विधान बरोबर नाही

34. तांत्रिक द्वैतवाद म्हणजे :

- (A) अविकसित देशांमधील औद्योगिक क्षेत्रात वेगवेगळ्या उत्पादन कार्यांचा प्रसार
- (B) अविकसित देशांमधील कृषी क्षेत्रात वेगवेगळ्या तंत्रज्ञानाचा प्रसार
- (C) अविकसित देशांमधील प्रगत आणि पारंपरिक क्षेत्रांमध्ये वेगवेगळ्या उत्पादन कार्यांचा प्रसार
- (D) अविकसित देशांच्या देशांतर्गत आणि निर्यात क्षेत्रांमध्ये वेगवेगळ्या उत्पादन कार्यांचा प्रसार

35. Arrange the following union government deficits as percentage of GDP for the year 2023-24 in ascending order as per union budget 2025-26.

- (1) Fiscal deficit
- (2) Effective Revenue deficit
- (3) Primary deficit
- (4) Current Account deficit
- (5) Revenue deficit

Choose the correct answer from the options given below :

- (A) (4), (2), (1), (3), (5)
- (B) (4), (1), (2), (3), (5)
- (C) (4), (2), (3), (5), (1)
- (D) (4), (3), (2), (5), (1)

36. Arrange the following sectors in descending order as per their share in total FDI in India in H1 FY 2025 as per the Economic Survey 2024-25 :

- (1) Automobile Industry
- (2) Hospital and Diagnostic Centers
- (3) Cement and Gypsum Products
- (4) Computer Software and Hardware
- (5) Non-conventional Energy

Choose the correct answer from the options given below :

- (A) (4), (5), (3), (1), (2)
- (B) (4), (3), (5), (2), (1)
- (C) (5), (2), (1), (4), (3)
- (D) (5), (4), (3), (2), (1)

35. केंद्रीय अर्थसंकल्प 2025-26 नुसार, 2023-24 या वर्षासाठी केंद्र सरकारच्या खालील तुरुतीना सकल देशांतर्गत उत्पादनाच्या (GDP) टक्केवारीनुसार चढत्या क्रमाने लावा :

- (1) राजकोषीय तूट
- (2) प्रभावी महसूल तूट
- (3) प्राथमिक तूट
- (4) चालू खात्यातील तूट
- (5) महसूल तूट

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा :

- (A) (4), (2), (1), (3), (5)
- (B) (4), (1), (2), (3), (5)
- (C) (4), (2), (3), (5), (1)
- (D) (4), (3), (2), (5), (1)

36. आर्थिक सर्वेक्षण 2024-25 नुसार, आर्थिक वर्ष 2025 च्या पहिल्या सहामाहीत भारतातील एकूण थेट परकीय गुंतवणुकीतील (FDI) त्यांच्या हिश्यानुसार खालील क्षेत्रांची उतरत्या क्रमाने मांडणी करा :

- (1) ऑटोमोबाईल उद्योग
- (2) रुग्णालये आणि निदान केंद्रे
- (3) सिमेंट आणि जिप्सम उत्पादने
- (4) संगणक सॉफ्टवेअर आणि हार्डवेअर
- (5) अपारंपरिक ऊर्जा

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा :

- (A) (4), (5), (3), (1), (2)
- (B) (4), (3), (5), (2), (1)
- (C) (5), (2), (1), (4), (3)
- (D) (5), (4), (3), (2), (1)

37. Human Capability and Human Capital are related as follows :

- (A) They are completely separate concepts
- (B) Human Capability is a higher category compared to Human Capital
- (C) Human Capital is a higher category compared to Human Capability
- (D) They are often similar concepts

38. Who directed the movie Chhaava, released in February, 2025 ?

- (A) Laxman Utekar
- (B) Abhijit Panse
- (C) Om Raut
- (D) Aditya Sarpotdar

39. If you are visiting the Saswad area of Purandar Taluka, you will observe open dry grasslands interspersed with scrub and agriculture. Occasionally you also got to see the Indian Grey Wolf and Chinkara. it hints towards the presence of which type of grassland ?

- (A) Steppe
- (B) Savannah
- (C) Pustaz
- (D) Selvas

37. मानवी क्षमता आणि मानवी भांडवल यांचा संबंध खालीलप्रमाणे आहे :

- (A) या पूर्णपणे वेगळ्या संकल्पना आहेत
- (B) मानवी भांडवलाच्या तुलनेत मानवी क्षमता ही एक उच्च श्रेणी आहे
- (C) मानवी क्षमतेच्या तुलनेत मानवी भांडवल ही एक उच्च श्रेणी आहे
- (D) या अनेकदा समान संकल्पना आहेत

38. फेब्रुवारी 2025 मध्ये प्रदर्शित झालेल्या छावा या चित्रपटाचे दिग्दर्शक कोण होते ?

- (A) लक्ष्मण उटेकर
- (B) अभिजित पानसे
- (C) ओम राऊत
- (D) आदित्य सरपोतदार

39. जर तुम्ही पुरंदर तालुक्यातील सासवडला फिरत असाल, तर तुम्हाला उघडे कोरडे गवताचे मैदान, झाडझुडपे आणि शेती दिसेल. कधी-कधी भारतीय ग्रे वुल्फ आणि चिंकाराही दिसतात. हे कोणत्या प्रकारच्या गवताळप्रदेशाच्या अस्तित्वाची सूचना देते ?

- (A) स्टेप्पे
- (B) सवाना
- (C) पुस्ताझ
- (D) सेल्वास

M0226—A

40. 'Jai Jai Maharashtra Maza, Garja Maharashtra Maza' the 'State Anthem of Maharashtra'. This song is written by which of the following poets ?

- (A) Arun Kolatkar
- (B) Vasant Abaji Dahke
- (C) Manohar Oak
- (D) Raja Nilkand Badhe

41. In which year did Guru Gobind Singh Ji, the tenth Sikh Guru, pass away at Hazur Sahib (Takht Sachkhand Sri Hazur Sahib) in Nanded, Maharashtra ?

- (A) 1706
- (B) 1708
- (C) 1710
- (D) 1704

42. Which of the following books were written by Shri Dnyaneshwar Mulay ?

- (1) Maati, Pankh ani Akash
- (2) Nokarshahiche Rang
- (3) The Gypsy Learned to Fly
- (4) Ahlan wa Sahlan : A Syrian Journey

Select the correct answer using the codes given below :

- (A) (1) and (2) only
- (B) (1), (2) and (3) only
- (C) (2), (3) and (4) only
- (D) (1), (2), (3) and (4)

40. "जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा" हे महाराष्ट्र राज्याचे 'राज्य गीत' आहे. हे गीत खालीलपैकी कोणत्या कवीने लिहिले आहे ?

- (A) अरुण कोलटकर
- (B) वसंत अबाजी दहके
- (C) मनोहर ओक
- (D) राजा निलकंठ बधे

41. दहावे शीख गुरु गोविंद सिंग यांचे महाराष्ट्रातील नांदेड येथील हजूर साहिब (तख्त सचखंड श्री हजूर साहिब) येथे निधन कधी झाले ?

- (A) 1706
- (B) 1708
- (C) 1710
- (D) 1704

42. खालीलपैकी कोणती पुस्तके श्री ज्ञानेश्वर मुळे यांनी लिहिली आहेत ?

- (1) माती, पंख आणि आकाश
- (2) नोकरशाहीचे रंग
- (3) दि जिप्सी लर्न्ड टू फ्लाय
- (4) अहलान वा साहलान: अ सिरियन जर्नी खाली दिलेल्या कोडचा वापर करून बरोबर उत्तर निवडा :

- (A) फक्त (1) आणि (2)
- (B) फक्त (1), (2) आणि (3)
- (C) फक्त (2), (3) आणि (4)
- (D) (1), (2), (3) आणि (4)

43. Identify the correct pairs of hazardous waste in the biomedical field in India :

Color Code

- (1) Yellow
- (2) Red
- (3) White
- (4) Blue

Hazardous Waste

Contaminated Plastic

Pathological

Sharp Metal

Glass

Options :

- (A) (1), (2)
- (B) (3), (4)
- (C) (1), (3), (4)
- (D) (1), (2), (3), (4)

44. Consider the following statements regarding the Sustainable Development Goals Index announced in 2025.

- (1) In the above report of 2024, India's rank was 99.
- (2) In the above report of 2025, India's performance deteriorated and its rank became 109.

Which of the above statement/s is/ are correct ?

- (A) Only (1)
- (B) Only (2)
- (C) Both (1) and (2)
- (D) Neither (1) nor (2)

43. भारतात जैववैद्यकीय क्षेत्रातील अपायकारक कचराचे योग्य जोड्य ओळखा :

रंग कोड

- (1) पिवळा
- (2) लाल
- (3) पांढरा
- (4) निळा

अपायकारक कचरा

दुषित प्लास्टिक

पॅथॉलॉजिकल

टोकदार धातू

ग्लास/काच

पर्याय :

- (A) (1), (2)
- (B) (3), (4)
- (C) (1), (3), (4)
- (D) (1), (2), (3), (4)

44. 2025 मध्ये जाहीर करण्यात आलेल्या शाश्वत, विकास लक्ष्ये निर्देशांक बाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

- (1) 2024 च्या वरील अहवालात भारताचा क्रमांक 99 इतका होता.
- (2) 2025 च्या वरील अहवालात भारताची कामगिरी खालावून आपला क्रमांक 109 झाला.

वरीलपैकी योग्य विधान/ने कोणता/ती ?

- (A) फक्त (1)
- (B) फक्त (2)
- (C) दोन्ही (1) आणि (2)
- (D) दोन्ही नाही

45. What is not true about the Chief Justice of India, Shri Suryakant ?

- (1) Assumed the office of Chief Justice on 25 November 2025.
- (2) He was the youngest Advocate General of the state of Haryana.
- (3) He was the Chief Justice of the Haryana High Court.

Options :

- (A) Only (1)
 - (B) Only (2)
 - (C) Only (2), (3)
 - (D) Only (3)
46. Where is the first integrated command center of all three Indian armed forces located ?
- (A) Andaman and Nicobar
 - (B) Lakshadweep
 - (C) Srinagar
 - (D) Ladakh

45. भारताचे मुख्य न्यायधीश श्री सुर्यकांत यांच्या बाबत काय खरे नाही ?

- (1) यांनी 25 नोव्हेंबर 2025 ला मुख्य न्यायधीश पदाची सूत्रे सांभळली.
- (2) ते हरियाणा राज्याचे सर्वात युवा महाधिवक्ता होते.
- (3) ते हरियाणा उच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायधीश होते.

पर्याय :

- (A) फक्त (1)
 - (B) फक्त (2)
 - (C) फक्त (2), (3)
 - (D) फक्त (3)
46. भारतातील पहिले तिन्ही सैन्यदलाचे एकात्मिक कमांड सेंटर कुठे आहे ?
- (A) अंदमान निकोबार
 - (B) लक्षद्वीप
 - (C) श्रीनगर
 - (D) लडाख

47. The following statements are about the women power in the Indian Army who performed brilliantly in Operation Sindoor.

- (1) Colonel Sophia Qureshi is the first Indian women officer to lead the Indian contingent in the 18-nation multinational military exercise.
- (2) Colonel Sophia Qureshi is an officer of the Indian Army Aviation Corps.
- (3) Wing Commander Vyomika Singh is a helicopter pilot in the Air Force.

Which of the above statement(s) is/are correct ?

- (A) Only (1)
- (B) Only (1), (3)
- (C) Only (1), (2)
- (D) (1), (2), (3)

47. भारतीय सैन्यदलांच्या आपरेशन सिंदूर मध्ये चोख कामगिरी बजावणाऱ्या सैन्य दलातील नारीशक्ती बाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

- (1) कर्नल सोफिया कुरेशी या 18 देशांच्या बहुराष्ट्रीय सैन्य एक्सरसाईज मध्ये भारतीय दलाचे नेतृत्व करणाऱ्या पहिल्या महिला अधिकारी आहेत.
- (2) कर्नल सोफिया कुरेशी या भारतीय लष्कराच्या एव्हिएशन कोअरच्या अधिकारी आहेत.
- (3) विंग कमांडर व्योमिका सिंह या वायूसेनेतील हेलीकॉप्टर पायलट आहेत.

वरीलपैकी योग्य विधान/विधाने कोणता/कोणती ?

- (A) फक्त (1)
- (B) फक्त (1), (3)
- (C) फक्त (1), (2)
- (D) (1), (2), (3)

48. Which of the following Indian chess players have crossed the 2800 Elo rating mark in the prestigious World Classic Chess by 2025 ?

- (1) Viswanathan Anand
- (2) Arjun Erigaisi
- (3) D. Gukesh
- (4) Praggnanandhaa R.

Options :

- (A) Only (1)
- (B) Only (1), (3)
- (C) Only (1), (2)
- (D) (1), (2), (3), (4)

49. Arrange the following countries in ascending order of their ratings according to the Human Development Report published on May 1, 2025.

- (1) Denmark
- (2) Germany
- (3) Iceland
- (4) Norway/Switzerland

Options :

- (A) (1), (2), (3), (4)
- (B) (2), (1), (3), (4)
- (C) (1), (2), (4), (3)
- (D) (2), (1), (4), (3)

48. खालीलपैकी कोणत्या भारतीय बुद्धिबळ पटू यांनी 2025 पर्यंत जागतिक क्लासिक चेस मधील अत्यंत प्रतिष्ठेच्या मानल्या जाणाऱ्या इलो रेटिंग मध्ये 2800 गुणांचा टप्पा पार केला आहे ?

- (1) विश्वनाथन आनंद
- (2) अर्जुन ऐरीगैसी
- (3) डी. गुकेश
- (4) प्रज्ञानंदा आर.

पर्याय :

- (A) फक्त (1)
- (B) फक्त (1), (3)
- (C) फक्त (1), (2)
- (D) (1), (2), (3), (4)

49. 1 मे, 2025 मध्ये प्रकाशित मानवी विकास अहवाल अनुसार खालील राष्ट्रांची रेटिंग चढत्या क्रमाने लावा :

- (1) डेनमार्क
- (2) जर्मनी
- (3) आइसलँड
- (4) नार्वे/स्विट्झरलँड

पर्याय :

- (A) (1), (2), (3), (4)
- (B) (2), (1), (3), (4)
- (C) (1), (2), (4), (3)
- (D) (2), (1), (4), (3)

50. The following writers from Maharashtra have been awarded the prestigious Jnanpith Award :

- (1) V.S. Khandekar
- (2) V.V. Shirwadkar (Kusumagraj)
- (3) Vin. Da. Karandikar
- (4) Bhalchandra Nemade

Put the correct descending order of receiving this award :

- (A) (1), (2), (3), (4)
- (B) (1), (3), (2), (4)
- (C) (2), (1), (3), (4)
- (D) (2), (1), (4), (3)

51. What type of chemical bond is formed between hydrogen and oxygen atoms during the formation of water ?

- (1) Polar covalent bond
- (2) Ionic bond
- (3) Coordinate covalent bond
- (4) Metallic bond

Options :

- (A) Only (1)
- (B) Only (1), (3)
- (C) Only (4)
- (D) Only (3)

50. महाराष्ट्रातील खालील साहित्यकारांना प्रतिष्ठेचा ज्ञानपीठ पुरुस्काराने सम्मानित करण्यात आले आहे :

- (1) व्ही.एस. खांडेकर
- (2) व्ही.व्ही. शिरवाडकर (कुसुमाग्रज)
- (3) विं.दा. करंदीकर
- (4) भालचंद्र नेमाडे

यांना हे पुरुस्कार मिळाल्याचे योग्य उतरते क्रम लावा :

- (A) (1), (2), (3), (4)
- (B) (1), (3), (2), (4)
- (C) (2), (1), (3), (4)
- (D) (2), (1), (4), (3)

51. पाणी याची निर्मिती होताना हायड्रोजन आणि ऑक्सीजन अणुमध्ये कोणता रासायनिक बंध तयार होतो ?

- (1) ध्रुवीय सहसंयोजक बंध
- (2) आयनिक बंध
- (3) समन्वय सहसंयोजक बंध
- (4) धातू बंध

पर्याय :

- (A) फक्त (1)
- (B) फक्त (1), (3)
- (C) फक्त (4)
- (D) फक्त (3)

52. Recently, several children unfortunately died in some parts of India due to a cough medicine called Coldriff. What is the toxic chemical present in it ?

- (A) Diethylene glycol
- (B) Anthocyanin
- (C) Lycopene
- (D) Dichloro-diphenyl trichloro-ethane

53. The proposed "Maharashtra Shaktipeeth Mahamarg" will connect how many districts of the state ?

- (A) 10
- (B) 11
- (C) 12
- (D) 13

52. अलिकडील काळात भारताच्या काही भागात कोल्ड्रीफ या खोकल्याच्या औषधाने अनेक लहान मुलांचा दुर्दैवी मृत्यु झाला. यात असणारा विषारी रसायन कोणता ?

- (A) डायईथीलीन ग्लायकॉल
- (B) एन्थोसायनिन
- (C) लायकोपीन
- (D) डायक्लोरो-डायफिनील ट्रायक्लोरो-इथेन

53. प्रस्तावित "महाराष्ट्र शक्तिपीठ महामार्ग" राज्यातील किती जिल्ह्यांना जोडेल ?

- (A) 10
- (B) 11
- (C) 12
- (D) 13

54. Consider the following statements regarding heavy water :

- (1) It contains the protium isotope of hydrogen
- (2) Its main use is as a neutron accelerator in nuclear power plants
- (3) It is used as a coolant in nuclear power plants

Which statement(s) is/are correct ?

- (A) Only (1)
- (B) Only (2), (3)
- (C) Only (3)
- (D) (1), (2), (3)

55. Thalassaemia is a genetic blood disorder. In which numbered chromosomes are the genes responsible for this located ?

- (1) Number 11
- (2) Number 16
- (3) Number 23

Options :

- (A) Only (1), (2)
- (B) Only (1), (3)
- (C) Only (2), (3)
- (D) All of the above

54. जड पाणी (हेवी व्हाटर) संबंधी विधाने विचारात घ्या :

- (1) यात हायड्रोजनचा प्रोटियम हा समस्थानिक असतो.
- (2) याचा मुख्य वापर अणुशक्ती केंद्रात न्यूट्रॉन एक्सीलरेटर/प्रवेगक म्हणून केला जातो.
- (3) याचा वापर अणुशक्ती केंद्रात शीतलक (कुलंट) म्हणून केला जातो.

योग्य विधान/ने कोणता/ती ?

- (A) फक्त (1)
- (B) फक्त (2), (3)
- (C) फक्त (3)
- (D) (1), (2), (3)

55. थैलेसिमीया हा एक अनुवांशिक रक्ताचा आजार आहे. या साठी कारणीभूत जनुक हे कोणत्या क्रमांकाच्या क्रोमोझोमस मध्ये असतात ?

- (1) क्रमांक 11
- (2) क्रमांक 16
- (3) क्रमांक 23

पर्याय :

- (A) फक्त (1), (2)
- (B) फक्त (1), (3)
- (C) फक्त (2), (3)
- (D) वरील सर्व

56. When a solution of silver nitrate is added to a solution of sodium chloride, a white precipitate is formed. What is the colour of the precipitate formed when silver nitrate is added to sodium bromide solution ?

- (A) White
- (B) Pale yellow
- (C) Bright yellow
- (D) Purple

57. Identify the vector quantities from the quantities given below :

- (1) Force
- (2) Displacement
- (3) Mass
- (4) Distance

Options :

- (A) Only (1)
- (B) (1), (2)
- (C) (1), (2), (3)
- (D) (1), (2), (3), (4)

56. जेव्हा सिल्व्हर नायट्रेटचे द्रावण सोडियम क्लोराईडच्या द्रावणात घातले जाते. तेव्हा एक पांढरा अवक्षेप तयार होतो. जेव्हा सिल्व्हर नायट्रेट सोडियम ब्रोमाईड द्रावणात घातले जाते, तेव्हा तयार होणाऱ्या अवक्षेपचा रंग काय असतो ?

- (A) पांढरा
- (B) फिकट पिवळा
- (C) चमकदार पिवळा
- (D) जांभळा

57. खालील दिलेल्या राशीपैकी सदिश राशी ओळखा :

- (1) बल
- (2) विस्थापन
- (3) वस्तुमान
- (4) अंतर

पर्याय :

- (A) फक्त (1)
- (B) (1), (2)
- (C) (1), (2), (3)
- (D) (1), (2), (3), (4)

58. In the artificial rain experiment being conducted to reduce the air pollution level of a metropolis like Delhi which chemicals are used mainly ?

- (A) Sodium iodide and silver nitrate
- (B) Silver iodide and potassium iodide
- (C) Silver nitrate and potassium iodide
- (D) Silver iodide and potassium nitrate

59. The Nagoya Protocol is an international agreement primarily aimed at :

- (A) Regulating greenhouse gas emissions
- (B) Promoting sustainable agriculture
- (C) Ensuring fair sharing of benefits from genetic resources
- (D) Reducing plastic waste in oceans

58. दिल्ली सारख्या महानगराचा वायू प्रदूषण स्तर कमी करण्यासाठी करण्यात येत असेलेल्या कृत्रिम पर्जन्य प्रयोगामध्ये वापरतात.

- (A) सोडियम आयोडाइड आणि सिल्व्हर नायट्रेट
- (B) सिल्व्हर आयोडाइड आणि पोटॅशियम आयोडाइड
- (C) सिल्व्हर नायट्रेट आणि पोटॅशियम आयोडाइड
- (D) सिल्व्हर आयोडाइड आणि पोटॅशियम नायट्रेट

59. नागोया प्रोटोकॉल हा एक आंतरराष्ट्रीय करार आहे ज्याचा मुख्य उद्देश :

- (A) हरितगृह वायूंच्या उत्सर्जनावर नियंत्रण ठेवणे
- (B) शाश्वत शेतीला प्रोत्साहन देणे
- (C) आनुवंशिक स्रोतांपासून होणारे फायदे न्याय्यपणे वाटून घेणे सुनिश्चित करणे
- (D) महासागरातील प्लास्टिक कचरा कमी करणे

60. Former President Dr. Kalam inspired a scheme based on Neo-Gandhian philosophy, which was the :

- (A) HRIDAY Yojana
- (B) Gramodaya Yojana
- (C) PURA Yojana
- (D) National Rural Employment Guarantee Scheme

61. The winner of the 2025 Booker Prize is :

- (A) Banu Mushtaq-Heart Lamp (book)
- (B) David Szalay-Flesh (book)
- (C) Samantha Larvey-Orbital (book)
- (D) Kushner-Creation Lake (book)

60. माजी राष्ट्रपती डॉक्टर कलाम यांची

योजना नव गांधीवादी तत्वज्ञानाने प्रेरित होती.

(A) हृदय योजना

(B) ग्रामोदय योजना

(C) पुरा योजना

(D) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना

61. वर्ष 2025 चे बुकर पुरस्कार विजेते

आहेत.

(A) बानू मुश्ताक-हार्ट लैम्प (पुस्तक)

(B) डेव्हिड स्झली-फ्लेश (पुस्तक)

(C) समांथा लार्वे-आर्बिटल (पुस्तक)

(D) कुशनर-क्रिएशन लेक (पुस्तक)

62. In 2024 Maharashtra Bhushan Award was awarded to :

- (A) Ashok Saraf
- (B) Sudarshan Athavale
- (C) Ram Sutar
- (D) Prakash Amte

63. Due to Vitamin D deficiency :

- (1) Osteomalacia occurs in children.
- (2) Rickets occurs in adults.
- (3) Rickets occurs in children.
- (4) Osteomalacia occurs in adults.

Which statement(s) is/are correct ?

Options :

- (A) Only (1)
- (B) Only (3)
- (C) (3) and (4)
- (D) (1) and (2)

62. 2024 चा महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार यांना मिळाला.

- (A) अशोक सराफ
- (B) सुदर्शन आठवले
- (C) राम सुतार
- (D) प्रकाश आमटे

63. व्हिटामिन डी च्या कमतरतेमुळे :

- (1) मुलांमध्ये ऑस्टियोमलेसिया होतो.
- (2) वयस्कांमध्ये रिकेट्स होतो.
- (3) मुलांमध्ये रिकेट्स होतो.
- (4) वयस्कांमध्ये ऑस्टियोमलेसिया होतो.

योग्य विधान कोणता/कोणते ?

पर्याय :

- (A) फक्त (1)
- (B) फक्त (3)
- (C) (3) आणि (4)
- (D) (1) आणि (2)

64. Which of the following statements about Graphene are correct ?

- (1) It is the thinnest material known to mankind.
- (2) It is many times stronger than steel.
- (3) It is a better electrical conductor than copper.
- (4) It is naturally protected from bacteria.

Options :

- (A) Only (1)
- (B) Only (1), (2)
- (C) Only (1), (2), (3)
- (D) (1), (2), (3), (4)

64. ग्राफीन बाबत योग्य विधाने कोणती ?

- (1) हा मानवाला माहित असलेला सर्वात पातळ मटेरियल आहे.
- (2) हा स्टील पेक्षाही अनेक पटीने मजबूत आहे.
- (3) हा तांब्यापेक्षा जास्त विद्युत सुचालक आहे.
- (4) हा नैसर्गिक दृष्ट्या जीवाणू पासून संरक्षित आहे.

पर्याय :

- (A) फक्त (1)
- (B) फक्त (1), (2)
- (C) फक्त (1), (2), (3)
- (D) (1), (2), (3), (4)

65. When a potato is placed on a pure paper plate and put in a microwave oven, the potato heats up and cooks, but the pure paper plate does not heat up and burn. The reason for this is :

- (A) The potato is mainly made of starch, while the paper is mainly made of cellulose
- (B) The potato contains water, while pure paper does not contain water
- (C) The potato is transparent to microwaves, while the paper reflects microwaves
- (D) The potato contains sucrose, while the paper plate contains galactose

65. एका बटाट्याला शुद्ध पेपर प्लेट मध्ये ठेवून मायक्रोओव्हन मध्ये ठेवल्यावर, बटाटा हा गरम होऊन शिजतो पण शुद्ध पेपर-प्लेट गरम होऊन जळत नाही. याचा कारण

- (A) बटाटा हा मुख्य स्टार्च तर पेपर मुख्यतः सेल्यूलोज ने बनला असतो
- (B) बटाटा मध्ये पाणी असते तर शुद्ध पेपरमध्ये पाणी नसतो
- (C) बटाटा हा मायक्रोवेव साठी पारदर्शक असतो तर पेपर मायक्रोवेवला परावर्तीत करतो
- (D) बटाटा मध्ये सुक्रोज असतो तर पेपर प्लेट मध्ये गॅलॅक्टोस असतो

66. Consider the following pairs regarding Artificial intelligence pioneers :

- (1) Alan Turing : The Imitation Game
- (2) John McCarthy : Coining the term 'Artificial Intelligence'
- (3) Arthur Samuel : Development of the first self-learning checkers program

How many of the pairs given above are correctly matched ?

Options :

- (A) Only (1)
 - (B) Only (2)
 - (C) None of the above
 - (D) All three
67. Who among the following has written the book "Valmiki's Ram-Samvad" ?
- (A) Shri C.P. Radhakrishnan
 - (B) Shri Acharya Devvrat
 - (C) Shri Kumar Vishwas
 - (D) Shri Bhagat Singh Koshiyari

66. कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या अग्रदूतांसंबंधी खालील जोड्यांचा विचार करा :

- (1) अलेन ट्युरिंग : द इमिटेशन गेम
- (2) जॉन मॅकार्थी : 'कृत्रिम बुद्धिमत्ता' या संज्ञेचा प्रथम वापर
- (3) आर्थर सॅम्युएल : पहिल्या स्वयं-अध्ययन करणाऱ्या चेकर्स कार्यक्रमाचा विकास

वरीलपैकी किती जोड्या योग्यरित्या जुळल्या आहेत ?

पर्याय :

- (A) फक्त (1)
 - (B) फक्त (2)
 - (C) कोणत्याही नाही
 - (D) तिन्ही
67. खालीलपैकी कोणी "वाल्मिकीचा राम-संवाद" हे पुस्तक लिहिले आहे ?
- (A) श्री सी.पी. राधाकृष्णन
 - (B) श्री आचार्य देवव्रत
 - (C) श्री कुमार विश्वास
 - (D) श्री भगतसिंग कोशियारी

68. India's Great Boundary Fault (GBF) is mainly situated in which state ?

- (A) Rajasthan
- (B) Haryana-Punjab
- (C) Himachal Pradesh
- (D) Uttarakhand

69. Arrange the following districts according to the length of the sea coast in correct decreasing order :

- (1) Raigad
- (2) Ratnagiri
- (3) Greater Mumbai
- (4) Sindhudurg

Options :

- (A) (1), (3), (2), (4)
- (B) (2), (1), (3), (4)
- (C) (2), (1), (4), (3)
- (D) (1), (3), (4), (2)

68. भारताचा 'महा सीमा भ्रंश' प्रामुख्याने कोणत्या राज्यात आहे ?

- (A) राजस्थान
- (B) हरियाणा-पंजाब
- (C) हिमाचल प्रदेश
- (D) उत्तराखंड

69. सागरी किनाऱ्याच्या लांबीवरून खालील जिल्हाचे योग्य उतरते क्रम लावा :

- (1) रायगढ
- (2) रत्नागिरी
- (3) बृहन्मुंबई
- (4) सिंधुदुर्ग

पर्याय :

- (A) (1), (3), (2), (4)
- (B) (2), (1), (3), (4)
- (C) (2), (1), (4), (3)
- (D) (1), (3), (4), (2)

70. Which of the following districts share a border with Punyashlok Ahilyabai Holkar (Ahmadnagar) district ?

- (1) Jalna
- (2) Beed
- (3) Dharashiv
- (4) Solapur

Options :

- (A) (1), (2)
- (B) (1), (2), (3)
- (C) (1), (2), (4)
- (D) (2), (3), (4)

71. Answer the question based on the information given below :

TIP BOT CUP SKY DAY NET

How many letters are there according to the English alphabetical series between the second letter of the first word from the left and the second letter of the third word from the right end ?

(A) Seven	(B) Four
(C) One	(D) Three

70. पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होलकर जिल्हाला (पूर्वीचा अहमदनगर) खालीलपैकी कोणत्या जिल्हांची सीमा लागतात ?

- (1) जालना
- (2) बीड
- (3) धाराशिव
- (4) सोलापूर

पर्याय :

- (A) (1), (2)
- (B) (1), (2), (3)
- (C) (1), (2), (4)
- (D) (2), (3), (4)

71. खाली दिलेल्या माहितीच्या आधारे प्रश्नाचे उत्तर द्या :

TIP BOT CUP SKY DAY NET

डाव्या बाजूकडील पहिल्या शब्दातील दुसरे अक्षर आणि उजव्या बाजूकडील तिसऱ्या शब्दातील दुसरे अक्षर यांच्यामधील इंग्रजी वर्णमालेतील किती अक्षरे आहेत ?

(A) सात	(B) चार
(C) एक	(D) तीन

72. Consider the following series :

AABABCABCDABCDE,

Which letter will occupy the 92nd position in the above series ?

- (A) A (B) B
(C) C (D) D

73. What will come next in the series ?

B, E, I, N, T, ?

Options :

- (A) A (B) Z
(C) X (D) W

74. Find the missing number :

3, 9, 27, 81, ?

- (A) 162 (B) 216
(C) 243 (D) 324

72. खालील मालिका विचारात घ्या :

AABABCABCDABCDE,

वरील मालिकेत 92व्या स्थानावर कोणते अक्षर येईल ?

- (A) A (B) B
(C) C (D) D

73. खालील मालिकेत पुढील अक्षर कोणते येईल ?

B, E, I, N, T, ?

पर्याय :

- (A) A (B) Z
(C) X (D) W

74. गहाळ संख्या शोधा :

3, 9, 27, 81, ?

- (A) 162 (B) 216
(C) 243 (D) 324

75. Find the missing term :

A2, C6, F12, J20, O30, ?

(A) U42 (B) T40

(C) V42 (D) U40

76. A man said, "She is the daughter of the only son of my grandfather. "How is the woman related to the man ?

(A) Sister (B) Cousin

(C) Daughter (D) Aunt

77. On a parade ground, the number of rows of children is equal to the number of children in each row. Ramesh is standing at the center of the middle row. If there are five children in front of him, what is the total number of children on the ground ?

(A) 100 (B) 111

(C) 121 (D) 144

75. खालील मालिकेतील पुढील पद शोधा :

A2, C6, F12, J20, O30, ?

(A) U42 (B) T40

(C) V42 (D) U40

76. एक व्यक्ती म्हणतो, "ती माझ्या आजोवांच्या एकमेव मुलाची मुलगी आहे." ती त्या व्यक्तीशी कशी संबंधित आहे ?

(A) बहीण (B) चुलत बहीण

(C) मुलगी (D) काकी/मावशी

77. एका कवायतीच्या मैदानावर मुलांच्या जेवढ्या रांगा आहेत तेवढेच मुले प्रत्येक रांगेत आहेत. रमेश मधल्या रांगेच्या मध्यभागी उभा आहे. जर त्याच्यासमोर पाच मुले असतील तर मैदानावर एकूण मुलांची संख्या किती ?

(A) 100 (B) 111

(C) 121 (D) 144

78. Salil is first in a row and Mona is last. Bela is standing right in the middle. Girish is fifth from Bela, seventh from Mona and fifteenth from Salil. How many boys and girls are there in the row ?

- (A) 22 (B) 26
(C) 21 (D) 23

79. One boy rode his bicycle north, then turned left and cycled for 1 km and then turned left and cycled for 2 km. He noticed that it was 1 km west of the starting point. So how far did he initially cycle to the north ?

- (A) 1 km
(B) 2 km
(C) 3 km
(D) 4 km

78. एका रांगेत सलील पहिला असून मोना शेवटची आहे. बेला बरोबर मध्यभागी उभी आहे. गिरीश बेलापासून पाचवा, मोना पासून सातवा, आणि सलील पासून पंधरावा आहे, तर रांगेत एकूण किती मुले मुली आहेत ?

- (A) 22 (B) 26
(C) 21 (D) 23

79. एका मुलाने त्याची सायकल उत्तरेकडे चालवली, नंतर डावीकडे वळला आणि 1 किमी सायकल चालवली आणि पुन्हा डावीकडे वळून 2 किमी सायकल चालवली. त्याच्या असे लक्षात आले की तो सुरुवातीच्या बिंदूपासून 1 किमी पश्चिमेला आहे. तर सुरुवातीला त्याने उत्तरेकडे किती अंतर सायकल चालवली ?

- (A) 1 किलोमीटर
(B) 2 किलोमीटर
(C) 3 किलोमीटर
(D) 4 किलोमीटर

80. In a row of 60 students, P is 15th from left and Q is 20th from right. How many students are between P and Q ?

- (A) 24 (B) 25
(C) 26 (D) 27

81. A can complete a work in 20 days, B in 30 days and C in 60 days. All three start together. After 5 days, A leaves the work. After 10 days from start, B also leaves. In how many total days will the work be completed ?

- (A) 18 days (B) 20 days
(C) 22 days (D) 25 days

82. The population of a town increases by 10% in the first year and decreases by 10% in the second year. What is the net percentage change in population after two years ?

- (A) No change
(B) 1% decrease
(C) 2% decrease
(D) 10% decrease

80. 60 विद्यार्थ्यांच्या रांगेत P डावीकडून 15वा व Q उजवीकडून 20वा आहे. P आणि Q च्या मध्ये किती विद्यार्थी आहेत ?

- (A) 24 (B) 25
(C) 26 (D) 27

81. A एखादे काम 20 दिवसांत, B ते काम 30 दिवसांत आणि C ते काम 60 दिवसांत पूर्ण करू शकतो. तिघेही एकत्र काम सुरू करतात. 5 दिवसांनंतर A काम सोडतो. काम सुरू झाल्यापासून 10 दिवसांनंतर B सुद्धा निघून जातो, तर ते काम एकूण किती दिवसांत पूर्ण होईल ?

- (A) 18 दिवस (B) 20 दिवस
(C) 22 दिवस (D) 25 दिवस

82. एका शहराची लोकसंख्या पहिल्या वर्षी 10% ने वाढते व दुसऱ्या वर्षी 10% ने घटते. दोन वर्षांनंतर लोकसंख्येत एकूण टक्केवारी बदल किती ?

- (A) काहीही बदल नाही
(B) 1% कमी
(C) 2% कमी
(D) 10% कमी

83. If the product of two numbers is 1800 and their HCF is 15, how many such pairs of numbers are possible ?
- (A) 2 (B) 3
(C) 4 (D) 5
84. A can complete a work in 24 days, B in 36 days and C in 48 days. All start together, but A leaves after 4 days and B leaves 4 days before completion. In how many days is the work completed ?
- (A) 12 (B) 14
(C) 16 (D) 18
85. The ratio of ages of A and B is 4 : 7. After 9 years, the ratio becomes 7 : 10. What is B's present age ?
- (A) 28 (B) 21
(C) 42 (D) 49
83. दोन संख्यांचा गुणाकार 1800 आहे व त्यांचा म.सा.वि. 15 आहे. अशा किती संख्याजोड्या शक्य आहेत ?
- (A) 2 (B) 3
(C) 4 (D) 5
84. A एक काम 24 दिवसांत, B ते काम 36 दिवसांत व C ते काम 48 दिवसांत काम करतो. तिघे एकत्र सुरुवात करतात. A, 4 दिवसांनंतर व B काम पूर्ण होण्याच्या 4 दिवस आधी निघून जातो. काम किती दिवसांत पूर्ण होईल ?
- (A) 12 (B) 14
(C) 16 (D) 18
85. A व B यांच्या वयांचे प्रमाण 4 : 7 आहे. 9 वर्षांनंतर हे प्रमाण 7 : 10 होते. B चे सध्याचे वय किती ?
- (A) 28 (B) 21
(C) 42 (D) 49

86. The population of a town increases by 20% in first year and decreases by 10% in second year. What is the net percentage change ?
- (A) 8% increase
(B) 10% increase
(C) 12% increase
(D) No change
87. A bag contains 5 red, 4 blue and 3 green balls. Two balls are drawn at random. What is the probability that both are of different colours ?
- (A) $\frac{23}{33}$ (B) $\frac{47}{66}$
(C) $\frac{29}{33}$ (D) $\frac{35}{66}$
88. A train covers a distance in 10 hours at 50 km/h. By increasing its speed by 10 km/h, it covers the same distance in how much time ?
- (A) 8 hours (B) $8\frac{1}{3}$ hours
(C) 9 hours (D) $9\frac{1}{2}$ hours
86. एका शहराची लोकसंख्या पहिल्या वर्षी 20% ने वाढते व दुसऱ्या वर्षी 10% ने घटते. एकूण टक्केवारी बदल किती ?
- (A) 8% वाढ
(B) 10% वाढ
(C) 12% वाढ
(D) बदल नाही
87. एका पिशवीत 5 लाल, 4 निळे व 3 हिरवे चेंडू आहेत. दोन चेंडू काढले जातात. दोन्ही वेगवेगळ्या रंगाचे असण्याची शक्यता किती ?
- (A) $\frac{23}{33}$ (B) $\frac{47}{66}$
(C) $\frac{29}{33}$ (D) $\frac{35}{66}$
88. एक ट्रेन 50 किमी/ता वेगाने 10 तासांत अंतर पार करते. वेग 10 किमी/ता ने वाढवल्यास तेच अंतर किती वेळात पार करेल ?
- (A) 8 तास (B) $8\frac{1}{3}$ तास
(C) 9 तास (D) $9\frac{1}{2}$ तास

89. Two pipes can fill a tank in 20 and 30 minutes respectively. A waste pipe empties the full tank in 60 minutes. If all pipes are opened together, how much time will it take to fill the tank ?

- (A) 15 min (B) 20 min
(C) 30 min (D) 40 min

90. Two cards are drawn from a pack of 52. Probability that both are kings or both are queens ?

- (A) $1/221$ (B) $1/442$
(C) $2/221$ (D) $3/221$

91. Two trains A and B start from the same point in opposite directions at speeds of 60 km/h and 90 km/h respectively. After how much time will they be 300 km apart ?

- (A) 1.5 hours (B) 2 hours
(C) 2.5 hours (D) 3 hours

89. दोन नळ एक टाकी प्रत्येकी 20 व 30 मिनिटांत भरतात. एक नळ पूर्ण टाकी 60 मिनिटांत रिकामी करतो. तिन्ही नळ एकत्र उघडल्यास टाकी किती वेळात भरेल ?

- (A) 15 मिनिट (B) 20 मिनिट
(C) 30 मिनिट (D) 40 मिनिट

90. 52 पत्त्यांतून दोन पत्ते काढले जातात. दोन्ही राजे किंवा दोन्ही राण्या असण्याची संभाव्यता किती ?

- (A) $1/221$ (B) $1/442$
(C) $2/221$ (D) $3/221$

91. दोन गाड्या A व B एकाच ठिकाणाहून विरुद्ध दिशांना अनुक्रमे 60 किमी/ता व 90 किमी/ता वेगाने निघतात. किती वेळानंतर त्या एकमेकांपासून 300 किमी अंतरावर असतील ?

- (A) 1.5 तास (B) 2 तास
(C) 2.5 तास (D) 3 तास

92. In what ratio should water be mixed with milk costing ₹ 40 per litre so that the mixture can be sold at ₹ 36 per litre without loss ?
- (A) 1 : 4 (B) 1 : 9
(C) 1 : 5 (D) 2 : 3
93. The average marks of 30 students is 60. The average of first 20 students is 55. What is the average of remaining 10 students ?
- (A) 65 (B) 70
(C) 75 (D) 80
94. How many numbers between 1 and 1000 are divisible by 3 but not divisible by 9 ?
- (A) 222 (B) 296
(C) 333 (D) 444
95. If $x + 1/x = 5$, find $x^4 + 1/x^4$
- (A) 527 (B) 621
(C) 623 (D) 625
92. ₹ 40 प्रति लिटर किंमतीच्या दुधात पाणी किती प्रमाणात मिसळवे की मिश्रण ₹ 36 प्रति लिटर दराने विकल्यास तोटा होणार नाही ?
- (A) 1 : 4 (B) 1 : 9
(C) 1 : 5 (D) 2 : 3
93. 30 विद्यार्थ्यांचे सरासरी गुण 60 आहेत. पहिल्या 20 विद्यार्थ्यांचे सरासरी गुण 55 आहेत. उरलेल्या 10 विद्यार्थ्यांचे सरासरी गुण किती ?
- (A) 65 (B) 70
(C) 75 (D) 80
94. 1 ते 1000 दरम्यान 3 ने भाग जाणाऱ्या पण 9 ने भाग न जाणाऱ्या किती संख्या आहेत ?
- (A) 222 (B) 296
(C) 333 (D) 444
95. जर $x + 1/x = 5$ असेल, तर $x^4 + 1/x^4$ किती ?
- (A) 527 (B) 621
(C) 623 (D) 625

पुढील उतारा वाचून त्यावर आधारित 96 ते 100 प्रश्नांची उत्तरे द्या :

आपले शरीरातील गुणधर्म आपल्याला मातापित्यांकडून मिळालेल्या जनुकांच्या वारशातून निश्चित केले जातात. पण हा वारसा मिळताना जरी अर्धा वारसा पित्याकडून आणि उरलेला अर्धा मातेकडून मिळत असला. तरी तो आपल्यात उतरताना त्यांची सरमिसळ होत असल्यामुळे नेमकी कोणती जनुके पित्याकडून आणि कोणती मातेकडून मिळाली हे सांगणे कठीण असते. तरीही याला दोन अपवाद आहेत.

प्रत्येक स्त्रीच्या शरीरात लिंग निश्चित करणारी गुणसूत्रांची समांतर जोडी असते. दोन्ही गुणसूत्रे 'X' या प्रकारची असतात. त्यातील एक पित्याकडून आणि दुसरे मातेकडून मिळते. पण पुरुषाच्या शरीरातील ही जोडी नित्यच विषम असते. म्हणजे एक गुणसूत्र 'X' या प्रकारचे असते तर दुसरे 'Y' या प्रकारचे असते. यातले 'Y' गुणसूत्र केवळ पित्याकडून मिळते. म्हणूनच आपण मागोवा घेतला तर पिता कोण, त्याचा पिता कोण, त्याचाही पिता कोण याचा छडा लावता येतो. म्हणजेच पैतृक वंशवृक्षाच्या शाखेपासून मुळाकडे जाणे शक्य होते. तेव्हा या जगातील समस्त पुरुषांच्या 'Y' गुणसूत्रांचा मागोवा घेतला तर आजच्या समय मानवजातीच्या पैतृक वंशवृक्षाच्या मुळापर्यंत पोहोचता येते. तेव्हा या संपूर्ण मानवजातीचा आद्यपुरुष म्हणजे आदिपिता कोण, हे शोधून काढण्यात आले आहे. त्याला 'Y' क्रोमोझोमल आदम किंवा 'Y' गुणसूत्रानुसार आदिपिता असे म्हणण्यात येते.

तीच गत स्त्रीचीही आहे. तिच्या शरीरातील लिंगनिश्चितिक दोन्ही गुणसूत्रे 'X' प्रकारची असल्यामुळे त्यांच्याकडून असा मागोवा घेणे शक्य होत नाही. परंतु प्रत्येक पेशीच्या मायटोकॉन्ड्रिया आपणास केवळ मातेकडून मिळते. या अवयवातील डीएनए असतो. तो केवळ मातेकडून, तिच्या मातेकडून आणि तिलाही तिच्या मातेकडून असा मिळत असतो. त्यामुळे या मायटोकॉन्ड्रियामधील डीएनएचा मागोवा घेतला तर मातृक वंशवृक्षाच्या मुळापर्यंत जाता येते. तसा मागोवा जगातील समस्त स्त्रियांबाबत घेतला तर आपण आदिमातृपर्यंत पोहोचू शकतो. तसा शोध घेऊन ही मायटोकॉन्ड्रियल ईव्ह म्हणजेच मायटोकॉन्ड्रियांची आदिमाता कोण याचा छडा लावण्यात आला आहे.

या आदिपित्याची आणि आदिमातेची ओळख पटवून असली तरी ते कुठे राहत होते. हा प्रश्न उरतो त्यासाठी मानवजातीचा जगभरातील स्थलांतराचा वेध जनुकांच्या सहाय्याने घेतला गेला आहे. त्यानुसार हे आदम आणि ईव्ह सुमारे दीड ते दोन लाख वर्षांपूर्वी आफ्रिकेच्या पूर्व भागातील जंगलामध्ये राहत होते. असा निष्कर्ष काढण्यात आला आहे.

96. एखाद्या व्यक्तीस नेमकी कोणती जनुके मातेकडून आणि कोणती पित्याकडून मिळाली आहेत हे सांगणे कठीण असते कारण :

- (1) ती जनुके एकसमान असतात.
- (2) शरीरात उतरताना त्यांचा शोध घेणे कठीण असते.
- (3) शरीरात उतरताना त्यांची सरमिसळ होते.
- (4) या गुणसूत्रांच्या जोड्या समांतर असतात.

पर्याय :

- (A) (1) आणि (2)
- (B) फक्त (2)
- (C) फक्त (3)
- (D) फक्त (1), (2), (3), (4)

97. मातृक वंशापर्यंत पोहोचण्यासाठी काय करावे लागेल ?

- (1) समग्र मानवजातीच्या गुणसूत्रांचा वेध घ्यावा लागेल.
- (2) मायटोकॉन्ड्रियामधील डीएनएचा मागोवा घ्यावा लागेल.
- (3) X गुणसूत्रांचा अभ्यास करावा लागेल.
- (4) Y गुणसूत्रांचा अभ्यास करावा लागेल.

पर्याय :

- (A) (1) व (2) दोन्ही
- (B) फक्त (2)
- (C) (3) व (4) दोन्ही
- (D) यांपैकी काहीही नाही

98. खालील विधानांचा विचार करा :

- (1) प्रत्येक स्त्रीच्या शरीरात लिंग निश्चित करणारी गुणसूत्रांची समांतर जोडी असते.
- (2) पुरुषाच्या शरीरातील गुणसूत्रांची जोडी विषमधर्मी असते.
- (3) आदम आणि ईव्ह आफ्रिकेच्या दक्षिण भागातील जंगलामध्ये राहत होते.
- (4) मानवाच्या स्थलांतराचा वेध पेशीशास्त्राच्या अभ्यासाद्वारे घेतला गेला.

यांपैकी योग्य विधाने कोणती ?

- (A) फक्त (1) आणि (2)
 - (B) फक्त (3) आणि (4)
 - (C) फक्त (1) आणि (3)
 - (D) फक्त (2) आणि (4)
99. लेखकाच्या मते जनुकीय वारशाच्या अभ्यासातून कोणत्या गोष्टींवर प्रकाश पडतो ?

- (1) एखाद्या व्यक्तीच्या गुणधर्माबाबत
- (2) मानवजातीच्या पैतृक व मातृक वंशवृक्षाबाबत
- (3) मानवाच्या स्थलांतराबाबत
- (4) मानवाच्या उत्पत्तीबाबत

पर्याय :

- (A) फक्त (1), (2), (3)
- (B) फक्त (2), (3), (4)
- (C) फक्त (1), (3), (4)
- (D) फक्त (1), (2), (4)

100. गर्भलिंग निश्चितीमध्ये स्त्रियांचा काहीही

संबंध नसतो. कारण :

- (1) त्यांच्या शरीरात गुणसूत्रांची जोडी नसते.
- (2) त्यांच्या शरीरातील गुणसूत्रांची जोडी भिन्नधर्मी असते
- (3) त्यांच्या शरीरातील गुणसूत्रांची जोडी समांतरधर्मी असते.
- (4) गर्भधारणेबाबतच्या निर्णयात त्यांचा कोणताही सहभाग नसतो.

पर्याय :

- (A) (1) वगळता अन्य कोणतेही नाही
- (B) (3) वगळता अन्य कोणतेही नाही
- (C) (2) वगळता अन्य कोणतेही नाही
- (D) (4) वगळता अन्य कोणतेही नाही

